

Beninské posolstvo Božej nádeje pre svet

Za väčšiu slušnosť politických lídrov a za ďalšiu evanjelizáciu čierneho kontinentu sa včera v beninskom Cotonou vyslovil pápež Benedikt XVI. Včerajšou Svätou omšou na sviatok Krista Kráľa, ktorú najvyšší predstaviteľ katolíckej cirkvi celebraval pred viac ako 30 000 veriacimi na miestnom štadióne, vyvrcholila trojdňová pápežova návšteva v západoafrickej republike Benin. Ako tu zdôraznil hosť z Vatikánu, aj po 150 rokoch plodného pôsobenia misionárov a cirkvi v tejto časti Afriky je stále dôležité ľudí privádzať ku kresťanskej viere. To však neplatí iba o Benine, ale o celom čiernom kontinente a celom svete, zdôraznil Benedikt XVI. Pápež už v skorších príhovoroch apeloval na morálnu zodpovednosť afrických lídrov, poukázal na prívleť a škandálov, pochybení, nespravodlivosti, ale aj korupcie a klamstva, na primého ná-

silia, ktoré prináša biedu a smrť. Upozornil, že politika a ekonomika nikdy nie sú perfektné, avšak musia slúžiť verejnému blahu. V prístavnom meste Quidah, ktoré je dôležitým centrom tak tamojšej katolíckej komunity, tvoriacej asi pätinu populácie, ako aj vyznávačov voodoo, podpísal pápež v sobotu záverečný dokument synody v Kamerune z roku 2009, ktorého cieľom je predstaviť cirkevné prikázania ako návod na pastoračnú činnosť pre afrických veriacich. Spomínajú sa v ňom neduhy kontinentu, ktorého rozvoju bránia neustále vojnové konflikty. Dokument s latinským názvom *Africae munus* si včera prevzali z pápežových rúk v Cotonou predsedovia národných biskupských konferencií z 35 afrických krajín, ako aj predstavitelia siedmich regionálnych konferencií čierneho kontinentu.

Šport 21/11/2011

Pápež karhal Afriku za AIDS

Návšteva Benedikta XVI. Čierny kontinent by mal viac stavať na rodine.

Choroba AIDS, ktorá postihuje najmä africké krajiny, je v prvom rade etickým problémom. Na záver niekoľkodňovej návštevy Afriky to cez víkend uviedol pápež Benedikt XVI. Ten v sobotu v Benine podpísal „apoštolské napomenutie“ pre africký kontinent, v ktorom jeho obyvatel'ov katolícka cirkev nabáda k umierneniu. Kladie dôraz na rodinu, podnecuje k zodpovednému vládnutiu a tvrdí, že problém ochorenia AIDS je predovšetkým etický. V texte pod latinským názvom *Africae Minus*, v preklade ako Africký záväzok, zhrňuje závery

vatikánskej synody k problémom Afriky z roku 2009. Pápež ho podpísal na beninskom pobreží v dedine Quidah, ktorá leží asi 40 kilometrov od hospodárskeho centra tejto africkej krajiny Cotonou. „Problém AIDS si vyžaduje lekársku a liekovú odpoveď. Tá je však nedostatočná, pretože problém je hlbší. Je prevažne etický,“ píše sa v dokumente. Benedikt XVI. v ňom vyzýva k zmenám v správaní sa smerom k „sexuálnej zdržanlivosti, odmietaniu promiskuity a vernosti v manželstve“. Návšteva Beninu bola 22. zahraničnou cestou 84ročnej hlavy Katolíckej cirkvi a poslednou pápežovou zahraničnou cestou v tomto roku.

(red), HN 21/11/2011

Jubileum patriarchu Kirila

Hlava ruskej pravoslávnej cirkvi patriarcha Kiril sa dožil 65 rokov. Pri príležitosti jeho jubilea sa konala omša v moskovskej katedrále. Na slávnosť prišli aj hlavy pravoslávnej cirkvi z Gruzínska, Poľska, či Česka.

Markíza, 20/11/2011

Lipšic navštívil Vatikán

Minister si zobral za Benediktom XVI. aj šéfa polície Mal hlboký duchovný zážitok? Alebo si chcel nafotiť vianočnú výzdobu na Koloseu? Kým na Slovensku zúri kauza odpočúvanie, minister vnútra Daniel Lipšic cestuje po Európe. Za štátne peniaze si spravil výlet do Vatikánu a bol aj na audiencii u pápeža Benedikta XVI. Lipšicova návšteva pápežského štátu bola súčasťou trojdňovej cesty do Talianska a na Maltu. Minister si zobral do Ríma policajného viceprezidenta Jána Vaľa a pár kolegov z ministerstva vnútra.

Pápežovi odovzdal dar

Minister Lipšic vo Vatikáne odovzdal pápežovi Benediktovi XVI. ikonu svätých Cyrila a Metoda. Okrem zdvorilostných návštev a rozhovorov, večere s kardinálom Jozefom Tomkom sa teda osobne stretol aj so Svätým Ocom.

„Pápež vyjadril nádej, že bude môcť svoju cestu na Slovensko v roku 2013 uskutočniť,“ informovali nás z ministerstva vnútra.

(kt), Plus jeden deň, 25.11.2011

Odpočúvajú aj pri spovedi?

Ak má niekto odpočúvaný mobil, informácie o ňom sa dajú získať bez toho, aby telefonoval. Práve preto musia mať veriaci kajúncici vypnutý mobil. Dôvod? Spovedné tajomstvo musí zostať zachované, aj keby bol hriešnik odpočúvaný. „Existuje upozornenie pre kňazov,“ potvrdil hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik. Ak sa teda chcete vyspovedať, kňaz vás v mnohých prípadoch upozorní, aby ste vypli mobil. Ak by sa tak nestalo, Kováčik odkazuje: „Smerom na veriacich je to vec pastoračnej múdrosti.“

(kt), Plus jeden deň 24/11/2011

Festival slobody pripomína časy prenasledovania a neslobody

V petržalskom Dome kultúry Zrkadlový háj na pravom bratislavskom brehu Dunaja sa dnes začína 1. ročník Festivalu slobody. Nadväzuje na úspešný nultý ročník prehliadky. Počas troch dní uvedie festival, ktorého organizátorom je Ústav pamäti národa, 19 dokumentárnych aj hraných filmov. „Zámerom festivalu je, aby sme minulosť, ktorá sa na Slovensku udiala, dokázali sprístupniť čo najširšej verejnosti. Aby sme zverejnili filmy, ktoré na túto tému vytvorili aj mnohí slovenskí tvorcovia, najmä mladej generácii,“ povedal vedúci projektu Ondrej Krajniak, ktorý je v Ústave pamäti národa zodpovedný za dokumentárnu tvorbu. Najmä kvôli škôlkam a študentom sa premietanie začína každý deň už o 9. hodine. Po skončení jednotlivých programových blokov bude nasledovať diskusia. „Pozvali sme tvorcov, ale aj historikov a tiež politických väzňov, ktorí boli protagonistami niektorých príbehov,“ pokračoval vedúci projektu. Festival slobody dnes otvorí film Martina Hanzlíčka Krátka dlhá cesta. Šesťdesiatročný Fedor Gál sa v ňom vydal po trase pochodu smrti z nemeckého koncentračného tábora Sachsenhausen, počas ktorého na jar roku 1945 zavraždili jeho otca. „Pri výbere bolo kľúčom, aby išlo o filmy, ktoré sa zaoberajú obdobím neslobody. Prvý deň je venovaný obdobiu holokaustu a odboju, druhý téme prenasledovania cirkvi a posledný normalizácii. Na webovú stránku Ústavu pamäti národa sme dali výzvu, prihlásili sa tvorcovia a aj z ich filmov sme vyberali,“ dodal Ondrej Krajniak. Zajtra uzavrie festivalový program oscarový Obchod na korze Jána Kadára a Elmara Klosa s Jozefom Kronerom v hlavnej úlohe. Bodku za 1. ročníkom Festivalu slobody dá filmová dráma Katyň, v ktorej osvetľuje poľský oscarový režisér Andrzej Wajda jednu z najtemnejších udalostí poľských dejín. Sprievodným podujatím festivalu je výstava fotografií Praha očami tajnej polície.

Ida Kamiňská a Jozef Kroner vo filme Obchod na korze, ktorý zajtra uzavrie festivalový program.

Jena Opoldusová, Pravda 22/11/2011

Figel' prednáša, politiku vraj vynechá

Predseda KDH vystúpi na Katolíckej univerzite. Keď tam pred prezident-skými voľbami mierila Iveta Radičová, učiteľia protestovali.

Euroval - politické a ekonomické aspekty. S takouto prednáškou má dnes podľa pozvánky vystúpiť predseda KDH Ján Figel' na Katolíckej univerzite v Ružomberku. Politici bežne chodia prednášať študentom stredných a vysokých škôl, ale podľa nepísaného zákona sa vyhýbajú politickej agitácii. Figel' nechce politizovať ani pri téme, na ktorej padla vláda a bude dominovať kampani. „Stretnutie nebude ničím výnimočné. Jednou z úloh politika je stretávať sa s občanmi, počúvať ich názory a riešiť ich problémy. Ján Figel' absolvoval takýchto stretnutí množstvo tak ako predstavitelia iných strán,“ napísal hovorca KDH Matej Kováč. „Napríklad vo štvrtok zastupoval ministra školstva Eugena Jurzycu na konferencii Slovenského paralympijského výboru, v utorok zasa navštívi Trnavskú univerzitu.“ Na otázku, ako sa chce Figel' pri vane vyhnúť politike, Kováč

neodpovedal. „Z pozície bývalého prvého slovenského eurokomisára je v tejto veci kompetentný rozprávať,“ povedal o vystúpení hovorca univerzity Vladimír Buzna. „Myslím, že je natoľko múdry, že sa vyhne veciam, ktoré budú priamo súvisieť s politikou,“ odvetil na otázku čo urobia, ak by Figel' o eurovale politizoval. Na rozdiel od Ivety Radičovej (SDKÚ) predsedu KDH v Ružomberku nečaká žiadny odpor. Keď tam mala prednášať v marci 2009, traja kňazi a zároveň učiteľia školy protestovali. Vtedajšej prezidentskej kandidátke vyčítali, že prichádza krátko pred voľbami. Jej prednáška však bola čisto sociologická, bez politických komentárov. Krátko predtým biskup Rudolf Baláž vyzval KDH, aby nepodporilo za prezidentku Radičovú, ale Františka Mikloška. „Keď tu bola pani Radičová, bola to súkromná aktivita troch našich pedagógov, ktorí o tom písali na blogu,“ vraví Buzna. „Teraz som nepostrehol niečo také, že by pedagógovia protestovali.“

(knm), SME 21/11/2011

Nemecká katolícka cirkev predá nakladateľstvo vydávajúce erotiku

Nemecká katolícka cirkev sa rozhodla čo najskôr predať jedno z najväčších nakladateľstiev v krajine. Spoločnosť Weltbild-Verlag totiž okrem náboženskej literatúry vydávala aj erotické knihy. Za to ju kritizoval dokonca aj pápež Benedikt XVI. Internát cundier, Zvedená k hriechu alebo Nová Kámasútra - to sú názvy len niektorých titulov, ktoré úspešné katolícke nakladateľstvo s ročným obratom 1,6 miliardy eur publikovalo. Podľa servera Spiegel Online na svojich internetových stránkach ponúkalo pod kľúčovým slovom erotika približne 2 500 kníh. V súčasnosti tam už nenájdete ani jednu. Nenáboženská produkcia v posledných týždňoch vrhala na nakladateľstvo zlé svetlo a katolícka cirkev čelila v nemeckej tlači výčitkám, že vydáva pornografiu. Weltbild-Verlag preto oznámil, že vlastníci spoločnosti poverili jej vedenie, aby „bez ďalšieho otáľania“ našlo kupca. Nakladateľstvo patrí dvanástim nemeckým biskupstvám a berlínskej organizácii, ktorá sa stará o duchovné

potreby vojakov. „Nie je možné, aby sme počas týždňa zarábali peniaze tým, proti čomu v nedel'u kážeme,“ vyzýval už v minulosti kolínsky kardinál Joachim Meisner. „Môžeme mať takéto veľké mediálne koncerty. Keď však nemajú za cieľ šírenie evanjelia, potom je to zlá cesta,“ pridal sa mníchovský arcibiskup Reinhard Marx. Už začiatkom novembra vstúpil do diskusie nemeckých cirkevných predstaviteľov o osude nakladateľstva aj jeden z Marxových predchodcov, súčasný pápež Benedikt XVI. Vyzval cirkev na „energetické obmedzenie šírenia materiálov s erotickým alebo pornografickým obsahom, a to aj prostredníctvom internetu“. Podľa neho Vatikán dohliadne na to, aby katolícka cirkev v Nemecku oveľa rozhodnejšie a razantnejšie vystupovala proti týmto nešvárkom. Podľa televízie n-tv prvým dôsledkom pápežovho pokarhania bol minulý týždeň odchod predsedu dozornej rady Klausu Donaubaiera. **Pravda 23/11/2011**

Prezident bez rozehrešenia

Pred dvadsiatimi rokmi zomrel najdlhšie úradujúci slovenský politik. Vo funkciách zažil štyri režimy

Bratislava, druhá polovica šesťdesiatych rokov. V časti intelektuálnych a kultúrnych kruhov sa rysuje nový hrdina. Je ním martýr a sľubný reformátor Gustáv Husák. Čerstvý päťdesiatnik reční a píše o demokratizácii a federalizácii socialistického Československa, hoci len nedávno vyšiel z väzenia, kam ho režim uvrhol na dlhé roky. „V tom čase mal u nás ako symbol vzdoru a mučeník veľké sympatie. Táto aureola tak oslňovala zrak, že sme dokonca pozabudli aj na veci, ktoré robil krátko po vojne,“ spomína vtedajší redaktor Kultúrneho života Kornel Földvári. Husák sa za mrežami ocitol ako jeden z organizátorov Slovenského národného povstania a zástanca autonómnejšieho Slovenska. Takýto životopis ho začiatkom päťdesiatych rokov predurčoval na rolu obetného baránka pre Stalina, ktorý po konflikte s Titovou Juhosláviou požadoval v celom bloku odhaliť a tvrdo potrestať „vnútorného nepriateľa“. V procese s buržoáznyimi nacionalistami spolu s ním obvinili aj komunistických politikov a spisovateľov Vladimíra Clementisa a Laca Novomeského. S Husákom ich spájali predvojnový ľavicový časopis DAV i neskorší protifašistický odboj.

Osudové ženy

„Mal šťastie v tom, že sa dostal do skupiny komunistických intelektuálov, mal aj múdre a spoločensky angažované ženy,“ opisuje Husákovu gloriolu kultivovaného intelektuála zo šesťdesiatych rokov významný reportér Smeny Jaroslav Kalný. Prvou Husákovou manželkou bola divadelná režisérka Magda Lokvencová, druhou novinárka a prekladateľka Viera Millerová. Obe manželstvá sa však skončili tragicky. Hoci Magda odolala nátlaku a väzneného manžela neopustila ani napriek strate zamestnania, po Husákovom prepustení sa ich manželstvo rozpadlo a onedlho zomrela. Vieru si Husák zobral až po dlhých rokoch vzťahu, keď ho už ako prezidenta pozvala „aj s manželkou“ na návštevu Indie premiérka Indira Gándhiová. Manželstvo ukončilo po štyroch rokoch letecké nešťastie. Nebyť prvou dámou, vrtuľník by ju v hmle zbytočne neprevážal cez pol krajiny pre zlomeninu kľúčnej kosti.

Ušiel povrazu

Nešťastné osudy stihli aj Clementisa a Novomeského. Prvého režim na začiatku päťdesiatych rokov vyňal zo skupiny buržoáznych nacionalistov a popravil v najväčšom monsterprocesse s bývalým ústredným tajomníkom KSC Rudolfom Slánským. Druhý podľahol surovým metódam a priznal sa k vykonštruovaným obvineniam z velezrady, protištátnej i protistračnickej činnosti. Neodvisol zrejme len vďaka Husákovi, ktorý ako právnik a tvrdá povaha dokázal proces roky naťahovať. Odolal, keď sa pri ňom bez jedla a spánku striedali čerství vyšetrovatelia a vyťahovali na neho vynútené svedecké výpovede známych. Nepodľahol ani mučeniu vo vlhkých pivničných kobkách Kolodéjského zámku. „Vyšetrovatelia si s ním nevedeli rady. Aby ho udělali, museli by ho zabiť. Práve to však nemohli, potrebovali ho verejne a bombasticky odsúdiť,“ napísal historik Ján Uher, člen komisie, ktorá v šesťdesiatych rokoch prehodnocovala politické procesy.

Starý človek

Skupinu napokon odsúdili až v roku 1954. Po smrti Stalina a Gottwalda a desiatkach politických popráv sa sudcovia uspokojili aj s dožitím. Vo väzení strávil desať rokov, zväčša na samotke. Časť trestu si odkrútil v Leopoldove. Niekoľko mesiacov sedel v cele aj s nekomunistickým novinárom Eugenom Kordom, ktorého režim odsúdil na 16 rokov za velezradu. „Mali chladný vzťah, ale navzájom sa rešpektovali a nepodrážali sa,“ opisuje otcove spomienky redaktor SME Eugen Korda. Husáka prepustili v roku 1960 po amnestii, „Som starý človek so schátraným organizmom, duševne podlomený a ubitý,“ písal tesne pred prepustením.

Nový začiatok

Napriek podlomenému zdraviu, rozvrátenej rodine a očiernenému menu začal ihneď cieľavedome pracovať na návrate. V roku 1963 ho občiansky rehabilitovali, no komunisti, pre ktorých predstavoval čierne svedomie, sa ho ešte zdráhali. Husák sa pustil do ofenzívy. Napísal rozsiahle svedectvo o Povstaní, v ktorom zveličil svoju úlohu, publikoval v Kultúrnom živote, kriticky vystúpil voči pomerom v strane na jej bratislavskej konferencii. Hriechy povojnového politika

v voľnenej atmosfére druhej polovice šesťdesiatych rokov bledli. Zrazu stál na tribúne vedľa Alexandra Dubčeka a hlásal o reformách.

Politický intrigán

Husák pritom nebol politický novic. Už počas Povstania sa stal podpredsedom Slovenskej národnej rady a poverenikom vnútra. V roku 1946 to dotiahol až na predsedu Zboru povereníkov, teda slovenského premiéra. Funkcie však zneužíval na intrigovanie proti ministrom demokratickej strany, ktorá u nás na rozdiel od Česka porazila komunistov a v zbore získala väčšinu. Aby ju oslabil, súhlasil dovtedajší zástanca slovenskej autonómie aj s oklieštením právomocí národných orgánov na úkor Prahy. V politickom boji neváhal nasadiť tajné služby. Počas komunistického puču vo februári 1948 vyhodil politikov demokratickej strany z vlády. „Zákony a ústavu som nemohol aplikovať, volil som teda politické riešenie,“ priznal cynicky o desaťročia. V roku 1949 krátko viedol aj Slovenský úrad pre veci cirkevné, ktorý pripravoval brutálnu likvidáciu rehoľných rádov. No podobne ako v ďalších oblastiach, ktoré za desaťročia v politike ovplyvnil, ani tu neobstojí čierno-biely pohľad. Bol to on, kto sa zaslúžil o vznik slovenskej cirkevnej provincie, ktorá až do roku 1977 patrila pod Ostrihom, pripomínal neskôr arcibiskup Ján Sokol.

Obchádzal si tlač

Triumfálny návrat na konci šesťdesiatych rokov mu podľa vtedajších novinárov uľahčilo aj pochopenie moci médií. „Raz som s ním vybavoval cenzorské zásahy tlačového dozoru a zistil som, že je to cieľavedomý pragmatik, pre ktorého je publikovanie len prostriedkom k vyšším cieľom,“ spomína Földvári. „Keď zatrhli niečo Novomeskému, ten v redakcii zúrili. Husák skoro vždy akceptoval cenzorský zásah a hovoril, že škoda zaujímavého detailu, ale hlavne, že to podstatné vyjde.“ Ako Husák dobýval stratené pozície, menil aj postoj k časopisu. „Keď v '68 pochopil, že s ním nehovoríme ako jeho učenci, ale ako partneri, jedného dňa, po tom všetkom, ako sme ho s problémami vydávali, už príspevok neprinesol a časť redaktorov prelanáril do konkurenčného Nového slova,“ hovorí

pokračovanie na str. 4

dokončenie zo str. 3

Földvári. Pre komunistického politika netypický vzťah k médiám spomína aj Kalný. „Ešte aj potom, ako sa stal šéfom strany na Slovensku, si nás pozval a rozprával nám, aby sme vydržali, že to nebude trvať večne a že on sa s okupáciou nikdy nezmieri,“ vraví vtedajší reportér Smeny. Už onedlho však novinárom odkazoval iné slová. „Z niektorých ľudí vytvárali modly, pomaly si pred nimi kľakali na kolena. Takú moc mali skupinky masovokomunikačných prostriedkov, že koho chceli, odkrágľovali, a koho chceli, či bol aj hlupák, vyniesli do siedmeho neba,“ hromžil len pár dní predtým, ako na čele KSČ vystriedal Dubčeka. Novinári, ktorých ešte nedávno povzbudzoval, si medzitým zvykali na nový život. „Jeden robil murára, ďalší vrtal studne, iného zavreli do väzby,“ spomína Kalný.

Z reformátora realista

Husákov prerod mnohí postrehli už pár dní po príjazde sovietskych tankov. Kým bezprostredne po 21. auguste ešte protestoval proti okupácii, o pár dní na moskovských rokovaniach už volil inú taktiku. „Veľmi rýchlo postrehol celkovú pozíciu československej delegácie a prejavil sa ako politický realista,“ hovorí historik SAV Jozef Zatkuliak. Práve lavírovanie v Kremli mu otvorilo dvere do najvrchnejších poschodí politiky. Podobne to dopadlo aj s federalizáciou. Hoci na jeseň 1968 poslanci prijali ním presadzovaný zákon o federácii, už v roku 1970 právomoci národných orgánov opäť okypili. „Nedá sa povedať, že by neveril ideálom československej jari, alfou a omegou jeho politiky však bola vernosť komunistickej strane, a jeho reformizmus narazil na toto obmedzenie,“ mieni Zatkuliak. Jar tak strieda normalizačná jeseň, ktorá vydrží dvadsať rokov. Kritikov okupácie vyhadzujú zo strany, statisíce ľudí prichádzajú o prácu, ich deti nemôžu študovať, na hraniciach a vo väzeniach hynú nevinní.

Súdruh prezident

Husáka však chladný pragmatizmus privádza až k najvyššej politickej méte. V roku 1975 sa popri prvom mužovi strany stáva aj prvým mužom štátu. Hoci má ako intelektuál v strane autoritu, ovládnuť sa mu ju nepodariť. Silná konzervatívna opozícia na čele s Vasilom Biľakom ho drží nakrátko, pozorne ho roky sleduje aj Brežnev a jeho maršali. Husák sa navyše správa ako stranícky človek, ktorý zväčša

neodporuje vôli väčšiny. Niekdajší bratislavský tajomník KSS Gejza Šlapka opisuje jeho vzťah k strane názorne. „Bol prvý tajomník a prezident, ale na zasadnutí ústredného výboru prišiel za mnou, či mám chvíľu. Vytiahol papier a začal mi kresliť, že by si chcel v dome zväčšiť miestnosť, ktorá by zasiahla do záhrady a že čo ja na to,“ spomína. Súdruh, a to sa pýtaš mňa, divil som sa. A on na to: Ty si tam predsa vedúci tajomník.“

Sám na Hrade

Hoci Biľakovej klike sa Husáka podarí z čela strany odstaviť až v roku 1987, jeho pozícia slabne roky. Zlomová bola už smrť jeho manželky Viery. Prezident začal chradnúť psychicky i fyzicky, stále viac sa uzatváral do seba. „Asi pol roka po tom nešťastí mala ísť naša delegácia na večeru s Brežnevom, ale ten ju zrušil. Ostali sme teda sedieť a spomínať, a keď som sa okolo polnoci zdvihol na záchod, Husákov ochranár mi hovorí: Súdruh, nechod'te ešte, od jej smrti je prvýkrát v spoločnosti,“ spomína Šlapka. Posledné roky prezident trávi opustený, prežije viacero mozgových príhod. Rezinovať odmieta. Vôľa po moci ho neopustila ani vtedy, priznáva neskôr jeho životopisec Viliam Plevza. Husákov nástupca Václav Havel v dokumente Českej televízie opisuje koniec jeho éry chmúrne. „Od zdedených zamestnancov som sa dozvedel, že si počínal zvláštne. Sedel v miestnosti, nechal kráčať uniformovaného policajta po chodbe a len tak pozeral do steny. Pochopil som, že si simuloval situáciu vo väzenskej cele.“

Boj o dušu

Bratislava začiatkom deväťdesiatych rokov. Veľká časť mesta i krajiny pozná svojho antihrdinu. Je ním takmer osemdesiatnik Gustáv Husák, ktorý dvadsať rokov stelesňoval ťaživú normalizáciu a po páde režimu sa utiahol do vily pod Horským parkom. Hoci neprijíma návštevy a nereaguje ani na výpady v médiách, v posledných hodinách života predsa len ešte podstúpi čudesný zápas. Za zomierajúcim mužom prichádza do nemocnice arcibiskup Ján Sokol, aby mu dal posledné pomazanie. Tvrdí, že sa mu viditeľne uľavilo. Exprezidentova rodina i lekár krútia hlavami. Aké rozehrešenie dostal človek, ktorý ležal v kóme?

Nechal kráčať policajta po chodbe a len tak pozeral do steny. Pochopil som, že si simuloval situáciu vo väzenskej cele.

Václav Havel

List prezidentovi (jeden z tisícov)

Historik a disident Ján Mlynárik sa s Husákom stretol jediný raz. V roku 1967 obaja ešte ako komunisti diskutovali na konferencii o vzťahoch Čechov a Slovákov. Hoci obaja boli Slováci, ich postoj bol rozdielny. „Husák postavil otázku tak, či tu bol v roku 1918 slovenský národ. A ak bol, či nemal právo na štátnu samostatnosť,“ spomína Mlynárik. „Upozornil som ho, že podľa Vavra Šrobára sa vtedy k slovenskej inteligencii hlásilo dvesto vlastencov. Ako mohol taký štát postaviť vlastný aparát?“ oponoval politikovi. Husákovi oponoval neskôr ešte raz. Vtedy už prezidentovi napísal list, v ktorom mu vytkol, že z neho urobil nádeníka len preto, že odsúdil medzinárodný zločin - okupáciu. Odpoveď nedostal. „Zakázali mi publikačnú činnosť, represia sa obrátila proti mojim dielam i deťom.“ opisuje dopady husákovskej normalizácie Mlynárik. Onedlho skončil vo väzení za rozvracanie republiky. Dopustil sa ho, keď sa snažil prepašovať za hranice vlastný historický archív. Po trinástich mesiacoch basy sa mu podarilo dostať do Nemecka, hoci rodina ostala za železnou oponou. Naspäť sa vrátil až v roku 1990 ako poslanec. „Nevedel som pochopiť, ako mohli ísť Ján Čarnogurský a František Mikloško Husákovi na pohreb. Zločinní sa predsa previnili aj proti katolíckemu disentu.“ spomína dodnes.

Michal Piško, SME 19/11/2011

Cirkevné sobáše homosexuálov

Dánska vláda chce zmeniť zákony o manželstve, aby umožnila homosexuálom uzatvárať aj cirkevné sobáše. „Prvé svadby osôb rovnaké ho pohlavia by sa mohli stať realitou na jar 2012,“ ozná mil dánsky minister pre cirkevné záležitosti Manu Sa reen (44). Vláda už prípravu je legislatívne návrhy a parla mentu ich predloží vo februári budúceho roka. Dánsko sa v roku 1989 stalo prvou krajinou, ktorá povolila re gistrované partnerstvá ho mosexuálov. Od roku 1997 môžu uzatvárať aj svadby v kostoloch štát nej luteránskej cirkvi, ale len v podobe krátkeho požehnanie. (tasr), Plus jeden deň 24/11/2011

Agresívny muž napadol veriacich tyčou

Veriaci sa v kostole báli o svoje životy. Agresívny 44-ročný muž ich v svätostánku ohrozoval železnou tyčou. Dokonca fyzicky napadol miništranta. Muža spacificovali privolaní policajti.

Bežná bohoslužba sa premenila na horor. Do brnianskej katedrály vošiel priamo v priebehu omše agresívny muž so železnou tyčou.

Denisa Kapitančíková, MsP Brno: „Priamo v priebehu bohoslužby prišiel do kostola muž s kovovou tyčou, ktorý ohrozoval najprv verbálne a potom aj tou samotnou tyčou ako prítomných veriacich, tak samozrejme aj tých miništrantov.“

Redaktor: „Najprv muž napadol veriacich slovne, potom sa začal vyhrážať a jedného z miništrantov dokonca fyzicky napadol.“

Účastník bohoslužby: „Pribehol tam chlap, správval sa ako šialený. Proste boli sme tam s deťmi, tak som mal strach, čo bude. Nadával, že nás všetkých pozabíja. Proste naozaj neviem, čo to bolo.“

Redaktor: „Jeden z účastníkov omše privolať hliadku mestskej polície. Strážcom zákona agresívny muž nechcel vydať železnú tyč a na jedného zo strážnikov zaútočil. Strážnica muža v putách odovzdala štátnej polícii. Muž vykazoval známky požitia alkoholu. Brnianska diecéza sa nám k incidentu odmietla vyjadriť. Šokovaní cirkevní hodnostári len dúfajú, že sa podobný konflikt v ich svätostánku už opakovať nikdy nebude.“

Bedřich Prokop, TV JOJ, 21/11/2011

Španielsko: Reformy ľavice pravica nezruší

Španielsky volič nasmeroval krajinu doprava. Ľudová strana bez problémov vyhrala voľby. Novým španielskym premiérom sa stane Mariano Rajoy. Vo funkcii nahradí socialistického predsedu vlády Josého Luisa Zapatera. „Nebudú pre mňa existovať iní nepriatelia ako nezamestnanosť, deficit, nadmerný dlh, hospodárska stagnácia a všetko, čo v našej krajine vytváralo kritickú situáciu,“ vyhlásil Rajoy v prejave po víťazných voľbách. Španielsko trápí viac ako 21-percentná nezamestnanosť. Krajinu zatiaľ len tvrdé šetrenie zachránilo od toho, aby nemusela žiadať o pomoc Európsku úniu či Medzinárodný menový fond. Ľudovci budú mať v dolnej komore parlamentu 186 poslancov z 350. Doteraz to bolo 154. Socialisti sa prepadli na 110 mandátov zo 169. V atmosfére frustrácie dali voliči viac hlasov, ako býva v Španielsku obvyklé, menším stranám. Zjednotená ľavica si napríklad polepšila z dvoch na 11 poslancov. Rajoy kreslo premiéra prevezme 20. decembra. Zatiaľ len veľmi vágne hovorí o plánoch v oblasti ekonomiky. Na jeho víťazstvo pozitívnym spôsobom nezareagovali ani trhy. Ešte väčšou neznámou ako to, čo urobia ľudovci v súvislosti s hospodárskou krízou, sú ich plány v oblasti zmien v spoločnosti. Socialisti za roky vládnutia schválili svadby homosexuálov, páry rovnakého pohlavia si môžu aj adoptovať deti. Ľavica tiež uvoľnila zákon o interrupciách. Ešte minulý rok boli povolené len v prípade znásilnení, ťažkého

poškodenia plodu či vážnych zdravotných problémov tehotnej ženy. Konzervatívci v roku 2005 napadli manželstvá homosexuálov na Ústavnom súde. Rajoy, ktorý chodil do školy vedenej mníškami, chce aby išlo maximálne o registrované partnerstvo. „Vravíme si, poďme sa rýchlo vziať, kým Rajoy obmedzí naše práva,“ povedala pre agentúru AFP Isabel Descalsová, manažérka z Valencie, ktorá žije s univerzitnou profesorkou Begonou Fuentesovou. „A čo bude s pármami, ktoré už rozbehli proces adopcie?“ pýta sa s pochybnosťami Descalsová. Viacerí experti však pochybujú, že pravica bude príliš meniť reformy ľavice. „Ľudová strana vystupuje proti sociálnym opatreniam, ako sú verejné vzdelávanie, manželstvá párov rovnakého pohlavia či interrupcie,“ povedal španielsky politológ Joan Botella z Autonómnej univerzity v Barcelone. „Veľa jej členov a voličov však patrí k menšinám, ktorých sa to týka. V očakávaní tvrdých ekonomických reforiem pomôžu sociálne opatrenia pravici pri zachovaní menej konzervatívneho imidžu. Ľudovci sa desia toho, že by vyzerali ako nasledovníci Francisca Franca,“ pripomenul Botella bývalého španielskeho pravického diktátora. „Zmeny v zákone o interrupciách či manželstvá homosexuálov nebudú veľké,“ myslí si aj Alehjadro Quiroga z univerzity v Newcastli. „Reformy sú veľmi populárne, Rajoyovi by ich zrušenie politicky veľa neprinieslo,“ povedal pre Pravdu expert na španielsku politiku. **Andrej Matišák, Pravda**

Vežové hodiny po 37 rokoch opäť odbijajú čas

Viac ako 360-ročný stroj trikrát sťahovali

NITRA - Opäť fungujú! Hodiny na veži historickej radnice v Nitre znovu ožili a každú štvrt'hodinu odbijajú čas. Stalo sa tak po 37 rokoch ich nefunkčnosti.

Bicie hodiny, o ktorých prvá zmienka siaha do roku 1648, inštalovali do hradnej veže pri jej výstavbe. O ich existencii sa zmieňovali už Turci, ktorí v roku 1663 dobyli

Nitru. „V roku 1790 daroval biskup mestu vežu, ktorá zostala z Kostola sv. Jakuba a hodiny premiestnili do nej,“ prezradil Anton Števko, riaditeľ Ponitrianskeho múzea. V roku 1880 postavili v Nitre novú radnicu, do jej veže sa hodiny sťahovali po tretíkrát. Tam fungovali ďalších takmer sto rokov. V priebehu 40. rokov minulého storočia ich osvetlili a v roku 1964 sa na nich vylepšilo naťahovanie, keď ručnú kľuku vy-

striedal elektromotor. V roku 1974 však prestali fungovať úplne. „Vtedy ich nahradili novými, ale po niekoľkých rokoch sa aj ony pokazili,“ dodal riaditeľ. Hodiny sa napokon predsa len podarilo opraviť, v súčasnosti dokonca aj odbijajú čas. Údermi signalizujú každú štvrt'hodinu aj hodinu. Do obnovy hodín, ktoré mlčali niekoľko desaťročí, investovalo mesto 6-tisíc eur.

(juh), **Nový Čas, 24.11.2011**

Nie každý palác aj naozaj bol palácom

V strednej Európe sa pod názvom palác obyčajne rozumie objekt, ktorý vlastnil a obýval šľachtic a jeho rodina. No nie každý dom, ktorý obýval šľachtic, musel mať charakter paláca. A nie každý dom, ktorý šľachtic vlastnil, musel byť palácom. Napríklad dom grófa Esterházyho s prepychovými nájomnými bytmi, kde bola na prízemí kaviareň Berlin (dnes objekt SNG) nikto v minulosti neoznačoval slovom palác.

Mnohí šľachtici v minulosti kupovali meštianske domy v centre mesta, žili v nich, ale dom sa nestal automaticky palácom. Až po druhej svetovej vojne sa prívlastok palác rozšíril aj na také domy, ktoré predtým nikto za palác nepovažoval. Na nároží Laurinskej a Uršulinskej ulice stával pred rokom 1910 pomerne nízky rozľahlý dom s arkierom, ktorý niesli kamenné konzoly ozdobené ľudskými maskarónmi. Jeho parcela susedila na oboch stranách s parcelou arcibiskupskej rezidencie, bola do nej akoby „vklinená“. V roku 1765 je na pláne mesta označená číslom 137. Vsúpis domov a obyvateľov mesta v z roku 1624 má dom (parcela) číslo 136 (Frederik Federmayer: Rody starého Prešporka, 2003). Vtedy dom vlastnila vdova po Jánovi Lippayovi, Mária, rodená Lendöczy, a jej synovia Gašpar (od roku 1645 barón) a Ján (neskorší jezuita a zakladateľ obdivovanej botanickej záhrady pri letnom paláci arcibiskupov). Další Máriin syn Georg (zomrel 1666) sa neskôr stal ostrihomským arcibiskupom a žil vo vedľajšom arcibiskupskom paláci. Gašparovi potomkovia objekt vlastnili ešte na začiatku 18. storočia. V priebehu 17. storočia pravú časť domu, smerom do Uršulinskej ulice, prestavali a zvýšili o druhé poschodie. Miestnosti na prízemí, ako aj na poschodí boli v oboch častiach domu na jednej úrovni a navzájom boli prepojené. Jednopošchodové krídlo pri Laurinskej ulici bolo na pomery stredovekého mesta mimoriadne dlhé. Za ním bolo (na poschodí) najmenej 5 veľkých izieb. V 18. storočí sa dom stal majetkom grófov z rodiny Károlyi (1765 Alexander Károlyi), v 19. storočí bol majetkom grófa Adolfa Schönfelda. Možno bol venom jeho manželky. Medzi rokmi 1830 a 1840

upravili fasádu pravej časti domu vo vtedy módnom výraze. Sálu na prvom poschodí ozdobili dekoratívnou maľbou empírovo-biedermaierovského charakteru, objavenou a obnovenou okolo roku 1990. Gróf Adolf Ludwig Moritz von Schönfeld tu zomrel v roku 1883. Jeho vdova grófká Anna Mária, rodená princezná z kniežacej vetvy Pálffyovcov, žila v dome až do smrti (1890, mala 86 rokov). Po grófovej smrti dom rozdelili. Vdova ďalej žila v jednopošchodovej časti pri Laurinskej ulici. Časť pri Uršulinskej (vtedy číslo 10, pôvodne 12, teraz 6) dediči predali nešľachticovi (1888 bol majiteľom Michael Szauber). Dvere z hlavnej sály do južnej (nižšej, dnes už nejestvujúcej) časti domu zamurovali, ale dodnes sú badateľné. V roku 1895 oddelený dom vlastnil Carl Csiba s manželkou, hlavnú sálu na poschodí a príľahlé izby používala tanečná škola Berthy Jobbágyi. V roku 1910 bol majiteľom Dr. Rudolf Müller. Medzičasom tam krátko v roku 1891 bývala aj grófká Gabriella Szapáry, ktorá sa zaslúžila o postavenie známeho Modrého kostola. Dom v tieni Primaciálneho paláca môže byť právom nazývaný károlyiovským či schönfeldovským palácom. Kardinál Joseph Batthyany, keď staval terajší Primaciálny palác, chcel dom kúpiť a na jeho mieste postaviť ďalšiu časť svojej rezidencie. Gróf Károlyi mu svoj objekt nepredal. Až na konci 20. storočia vtedy pomerne zdevastovaný objekt pripojili ako zázemie

k Primaciálnemu palácu. Našťastie sa po roku 1990 neprihlásil žiadny reštituent. Náročnú časť pôvodného lippayovského-schönfeldovského domu v roku 1910 zbúrali a na jej mieste postavili secesno-barokový nájomný bytový dom. Pred niekoľkými týždňami sa v mestskom zastupiteľstve prerokovával materiál, v ktorom bol objekt na Uršulinskej 6 z neznámych príčin označený ako palác Ruttkayovcov-Vrútockých. Nijaký člen rodiny Ruttkayovcov nikdy v Prešporku nijaký palác nevlastnil. A nijaký člen rodiny Ruttkayovcov nikdy nereagoval na meno Vrútocký. Pravdou je, že akýsi Ruttkay vlastnil na konci 17. storočia veľmi malý a dávno zbúraný domček, ktorý bol v roku 1624 označený číslom 138. Ten však stál v tesnom susedstve terajšieho jezuitského kostola, resp. školy za ním na Kostolnej ulici. Na jeho mieste pravdepodobne dnes stojí časť novej radnice. S historickými prameňmi treba nájsť veľmi opatrne. Nesprávna interpretácia historických prameňov vedie často k vzniku nenapraviteľných legiend. Z malého omylu môže vzniknúť veľké nedorozumenie. Možno len náhodná podobnosť mien, či lepšie koncoviek mien Lippay (ostrihomský arcibiskup), Károlyi (sedmohradský gróf) a Ruttkay (remeselník?) spôsobila nedorozumenie. Objekt na Uršulinskej ulici 6 však možno v skutočnosti spájať len s dvoma prvými.

Štefan Holčík

Bratislavské noviny 24/11/2011

Pakistan bude cenzurovať SMS

Telekomunikačný úrad tvrdí, že chce uchrániť deti pred nevhodnými slovami. Napríklad pred Ježišom Kristom.

Ježiš Kristus sa v Pakistane dostal do spoločnosti vulgárnych výrazov. Ocitol sa totiž na zozname slov, od ktorých chce krajina ušetriť svojich ľudí. Operátori dostali príkaz kontrolovať každú SMS správu a mazať z nej „nevhodné“ slová. Vulgárnosti, ale aj meno kresťanského mesiáša. štátny telekomunikačný úrad to zdôvodňuje tým, že sa mu ľudia sťažovali na urážajúce správy. „Nikto nechce, aby sa tieto dostali k jeho malým deťom,“ povedal podľa BBC hovorca úradu Muhammad Júnis. Úrad preto zostavil zoznam viac ako tisíc slov v angličtine a miestnom jazyku urdu. No okamžite sa objavila kritika obviňujúca vládu z cenzúry, operátori zase tvrdili, že termín od vlády nestihajú. Úrad preto od plánu ustúpil. Nie však celkom. Teraz zostavil komisiu, ktorá má vybrať nový zoznam. „Konečný zoznam bude mať asi tucet nevhodných slov,“ povedal Júnis.

(mak), SME 23/11/2011